

Rajko Bošnjak*

O šolskih vrtovih in poslovanju podjetij na Šolskem centru za pošto, ekonomijo in telekomunikacije v Ljubljani

School gardens and Business Operations at the Ljubljana Education Centre for Postal Services, Economics and Telecommunications

Izvleček

V šolskem letu 2013/2014 smo z 2. b razredom Šolskega centra za pošto, ekonomijo in telekomunikacije, Ljubljana, ki sem mu bil razrednik, soustvarili šolske vrtove po pouku in ob sobotah. Vrtovi so bili prava uspešnica, zato se je ravnatelj srednjih šol odločil, da te vsebine vključimo v redni učni program v okviru predmeta Poslovanje podjetij.

Vse naše delovanje v šolskem letu 2014/2015 je doseglo izjemne in nepredvidljive rezultate v slovenskem in mednarodnem prostoru. Vse aktivnosti so predstavljene v tem prispevku.

Abstract

In the school year of 2013/2014, together with class 2B at the Ljubljana Education Centre for Postal Services, Economics and Telecommunications, whose class teacher I was, we helped in the co-creation of the school gardens after school and on Saturdays. The gardens were such a success that the headteacher of the Centre's secondary schools decided to include the contents of the project in the regular school curriculum within the framework of the subject Business Operations. The cooperation of all involved in the project in the school year of 2014/2015 achieved exceptional and unexpected results in both Slovenia and on an international scope. The article contains an account of all these activities.

Uvod

V uvodu navajam nekaj svojih misli, ki jih opažam pri svojem delu z mladimi. Mladi so v precej brezizhodni situaciji. S svojim upiranjem, nemirom in neupoštevanjem nas prosijo za pomoč oziroma želijo, da se ukvarjamo z njimi. Morajo si ustvariti svoje poklice, izraziti svoja veselja in svoje poslanstvo. Druge perspektive nimajo, naša naloga pa je, da jih podpremo.

* Rajko Bošnjak, dipl. inž. elektrotehnike, Šolski center za pošto, ekonomijo in telekomunikacije, Ljubljana, e-pošta: rajko@scpet.net

Šola je postala storilnostno naravnana, kjer ni več prostora za ustvarjalnost, za katero je potrebna domišljija, iznajdljivost in navdušenje. Strah, nezaupanje in kontrola so prevzele vodilno vlogo. Zasipavamo jih s stvarmi, ki jih ne zanimajo, ne vedo, ali jim bo to sploh kdaj koristilo, pa še nas učitelje v večini ne veseli to, kar delamo.

Stanje v družbi je pesimistično, veselja ni nikjer več. Sistemi se nam pred očmi spreminjajo in kar je veljalo še včeraj, danes ne velja več. Mladi se odzivajo tako, da se zatekajo v virtualne svetove, se vedno bolj oddaljujejo od narave in sebe, kar se pozna v raznoraznih boleznih, ki jih naše generacije niso poznale. Ostane jim samo, da delajo to, kar jih veseli, in sledijo tistemu, ki jih nagovori na pravi način. Dijake in starše mi je uspelo nagovoriti na pravi način.

Šolski vrtovi

To je zgodba o šolskih vrtovih 2. b (šolsko leto 2013/2014) razreda ekonomskih tehnikov na Šolskem centru za pošto, ekonomijo in telekomunikacije v Ljubljani.

Pred enim letom so nam lastniki Fondovih blokov za Bežigradom dodelili tri vrtove, ki naj bi jih obdelovali. Ko nam je umetnica in prijateljica Jana narisala, kako naj bi vrtovi izgledali, in ko so starši na roditeljskem sestanku izrazili željo, naj učimo njihove otroke obdelovanja, smo začeli. Na ustanovnem sestanku se nas je zbralo 35 in predstavili smo, kako bomo delali in kakšen je kodeks obnašanja. Na koncu sestanka smo izdelali papirnato cvetje in ga simbolično »posadili« na vrtovih. S popolnoma prostovoljnim delom izven pouka in ob sobotah smo s podarjenimi semeni in sadikami začeli soustvarjati vrtove. Sosedje na vrtovih so nas navdušeno sprejeli, nam pomagali in se čudili našim idejam in načinu dela.

Jasno se zavedamo, da mi nismo le del narave, ampak smo narava sama in kar koli naredimo zemlji, naredimo tudi samim sebi. Spoznavamo se s permakulturo, biodinamiko in z vsem, kar je prijazno do naše Zemlje. Zemljo prekrivamo, je ne prekopavamo vsevprek, spoznavamo plevela in jim v simbiozi z drugimi rastlinami pustimo prostor na vrtu, mednje pa posegamo, ko je to res potrebno. Spoznavamo, da delo na zemlji ni muka. Lepo se imamo in uživamo v druženju, narava pa nam vrača našo igrivost z obiljem pridelkov, semen in zelišč. Vrtovi so lepi z minimalnimi posegi. Uspevajo nam tudi manj znane rastline, kot so svetlobna koreninica, stevija, sladki krompir, ricinus ...

Zaradi našega pristopa do narave, načina obdelave zemlje in vzdušja, ki ga ustvarimo, pravimo tem vrtovom vrtovi prihodnosti. Tako smo našli tudi vidno mesto na razstavi v Slovenskem šolskem muzeju pod naslovom Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri.

Z vrtovi in našo zagnanostjo navdušujemo obiskovalce, vodstvo šole, učitelje in starše. Junija smo z našim nastopom navduševali tudi predsednika Boruta Pahorja, ki je obiskal našo šolo.

Ob zaključku šolskega leta smo izdelali brošuro, v kateri je vse podrobno predstavljeno in opremljeno s fotografijami.

2. b razred ŠCPET v Ljubljani na šolskem vrtu. (Foto: R. Bošnjak)

Rezultat našega delovanja se kaže v ravnateljevi odločitvi, da z novim šolskim letom v rednem šolskem programu v okviru predmeta Poslovanje podjetij umestimo šolske vrtove in delo na njih kot praktični del podjetij, ki jih ustanovijo dijaki.

Poslovanje podjetij

Pri teoretičnem delu, ki ga je vodila profesorica ekonomije Tadeja Florjančič Zupančič, so dijaki ustanovili podjetji (Vitalius S. K., Green life), določili organizacijsko obliko (d. o. o.), izdelali organizacijsko strukturo podjetij, logotip in celostno podobo, oddali prijavo na delovna mesta po oddelkih in izvedli razporeditev na ta delovna mesta.

Po prejetih naročilih so izdelali od ideje do izvedbe 70 daril za delavce šole in 50 poslovnih daril. Izdelali so prodajni katalog z izdelki, urejali vso potrebno dokumentacijo in sodelovali s podjetji drugih šol.

Pri praktičnem delu predmeta pa so dijaki ustvarili idejo svojega vrta doma in jo realizirali ter skrbeli za šolske vrtove. Sproti so pobirali pridelke in semena ter sušili zelišča. Posamezno ali v skupinah smo odšli na strokovno ekskurzijo na Kras, kjer s(m) o si ogledali posestvo. V okviru natečaja Moj dom – naša prihodnost smo izdelali Mesto upanja (grafika mesta, stanovanjska hiša in maketa vrtov v merilu 1:10) v povezavi s trajnostnimi materiali.

Izvedli smo prenovno šolskih vrtov s slavnostnim odprtjem in podpisom eko listine. Vrtove smo povezali z osnovnimi elementi (ogenj, voda, zrak, zemlja) in ljubeznijo

Poslovna darila z zelišči in semeni. (Foto: R. Bošnjak)

ter naredili pravo galerijo s slikami, ki jih je ustvarila umetnica Jana Pečecnik. Hvala Jani, da nam je dovolila, da uporabimo njene umetnije na vrtu.

S svojo stojnico smo sodelovali na športni prireditvi »Bejžparty«, na Tednu vseživljenjskega učenja, na sejmu Informativa, na informativnih dnevih na šoli, z razstavo slik in zelišč v Slovenskem šolskem muzeju, na konferenci o trajnostnih materialih, pri raziskovalnih nalogah ... Trikrat smo se pojavili v medijih in sicer dvakrat v časopisu Dnevnik in enkrat v reviji Jana.

Izvedli smo predavanja in predstavitve našega dela za približno 350 dijakov in študentov (ŠC PET Ljubljana, Šola za hortikulturo Celje, Kmetijska šola Maribor, Gimnazija Poljane, Biotehnična fakulteta Ljubljana). Za učiteljske kolektive smo izvedli osem predavanj in predstavitev našega dela (ŠC PET Ljubljana, Trgovska šola, Waldorfska šola, Šola za hortikulturo Celje, Zavod za slepe in slabovidne, Gimnazija Vič). Za zunanje udeležence smo izvedli predavanje in predstavitve za organizatorje izobraževanja odraslih iz vse Slovenije, v Slovenskem šolskem muzeju, na Tednu vseživljenjskega učenja in za koordinatorje eko šol iz vse Slovenije.

Najbolj odmevna pa so bila predavanja in predstavitve našega dela in ogled vrtov za dijake in učitelje dvojezične šole iz Celovca in Gorice, za skupino učiteljev z Nizozemske in Španije. Gospa iz Kanade je naredila intervju z nami, posnela video in ga objavila. Film si je ogledalo okrog 400 Kanadčanov.

Pa še nekaj pisnih odzivov iz tujine:

- *Način, kako je dijakinja predstavila projekt, v katerega je vključena. Tukaj vidim tudi možnosti za naš sistem. Nadalje se je šola dobro predstavila, tako da je prikazala delo in slike dijakov.*

Maketa prenovljenih vrtov. (Foto: R. Bošnjak)

- *Kot da bi srečal stare prijatelje. Najtoplejši pozdrav, kar sem jih doživel. Navdušena predstavitev dijakinje Simone je bila res nekaj posebnega.*
- *Dosežki dijakov na področju športa, umetnosti, timskega dela so res na visoki ravni. Poleg navadnega šolskega dela imajo čas še za druge stvari.*
- *To je bil moj prvi obisk na ŠC PET. Počutila sem se zelo dobro. Mislim, da je bio dinamični vrt zelo obetaven projekt, ki dobro vpliva na vse. Opazila sem zelo pozitiven (topel in spoštljiv) kontakt med učiteljem in dijaki.*
- *Prikupno, inteligentno dekle in vseh mi je to, kar počnejo!!!!*
- *O, ona je pravi navdih! Lepo in čudovito bi bilo, če bi ji lahko pomagali doseči del njenih sanj, da bi prišla v Kanado in delila z nami njeno znanje. Tako iskrena in dobro zna govoriti. Hvala!!*
- *Ali ne bi bilo fantastično, če bi bile vse šole take. To namero moramo poslati v vesolje, da bo imela naša mlada generacija vse to.*
- *To je tako čudovito, ljubim ta videoposnetek!*

Naša navdušujoča predavanja in predavitve so spodbudila Šubičevo gimnazijo in Trgovsko šolo v Ljubljani, da so naredili vrtove na strehah šol.

Šolsko leto se je zaključilo in izjemno smo zadovoljni z našim delom. Najbolj pa so presenetljive kreacije dijakov, ki so si doma ustvarili svoje vrtove. Pri nekaterih so bili to kar družinski projekti. Eden izmed dijakov je zapisal: »Po mojem mnenju sem uspešno opravil svoj izdelek, saj je meni in moji družini predvsem všeč to, da sem tudi jaz nekaj naredil sam.«

Odprtje prenovljenih vrtov. (Foto: R. Bošnjak)

Zaključek

Uspelo nam je soustvariti lepoto v obliki vrtov, izdelkov in daril. Spoznali smo, da je prispevek vsakega dijaka, mentorja, učitelja dragocen in enkraten. Vsak je delal tisto, kar ga veseli in v čemer je najboljši. Nismo se primerjali med seboj, se ocenjevali in nismo prodajali naših izdelkov. Dijaki so spoznali, da delo z zemljo ni garanje in muka, ampak veselje in radost. Ob podarjanju naših izdelkov in pridelkov smo bili deležni radosti vseh, katerim smo darovali. Večina nam je to vrnila v drugačni obliki in s tem smo odkrivali nove elemente ekonomije prihodnosti, ki nas navdaja z veseljem in navdušenjem.

V praksi smo doživeli primerjavo med rastlinami in dijaki, ki se glasi tako:

- vsaka rastlina je pomembna (užitna, strupena ...) - vsaka rastlina je dragocena (njene lastnosti ...) - vsaka ima svoje poslanstvo (kar izraža) - vrtnar sadi semena, skrbi za optimalne pogoje, seme vzklije, ko je zanj primeren čas.	- vsak dijak je pomemben (odličen, nezadosten ...) - vsak dijak je dragocen (njegove lastnosti ...) - vsak dijak ima svoje poslanstvo (kar mora izraziti) - mi učitelji samo sadimo semena, skrbimo za optimalne pogoje, seme vzklije, ko je zanj primeren čas. Neprestano preverjanje in vrednotenje je nepotrebno in škodljivo
--	---

To nam bo tudi iztočnica za delo v 4. letniku. Nadaljevali bomo z delom z vrtovi in s tem, kar veseli te dijake. Ob delu in pouku se bomo zavestno ukvarjali z radostmi in poslanstvom posameznika, kar jim bo najboljša popotnica v življenju.

Izjemno rad delam s tem razredom. Enkratni so.

Literatura in zapisi

Šolski vrtovi 2013/2014. Šolski center za pošto, ekonomijo in telekomunikacije Ljubljana, ur. Rajko Bošnjak, Ljubljana 2014.

Nekdaj nunski vrt, danes parlament. Dnevnik, 19. 1. 2015, str. 10.

Vrtovi prihodnosti. Jana, 7. 4. 2015, str. 54, 55.

Rajko Bošnjak, profesor vrtničkar. Dnevnik, 30. 5. 2015, str. 11.

Summary

School gardens and Business Operations at the Ljubljana Education Centre for Postal Services, Economics and Telecommunications

Rajko Bošnjak

In the school year of 2013/2014, our students and school staff members created school gardens in the shape of tulips with herb beds, vegetable patches and a flower garden. Using a variety of methods, the students learned simple ways to create gardens which are easy to maintain if a balance is established between all the plants. We harvested a considerable amount of herbs, seeds and produce. In the school year of 2014/15, the students founded two companies for management of the gardens. They cultivated vegetables and seedlings which they swapped and gave away, and manufactured gifts and produce. Each student also planned, created and maintained their own garden at home.

The students also entered the My Home – Our Future competition and created their own dream homes and gardens using sustainable materials. As we gave our students free rein in this project and encouraged their creativity, the products, gardens and homes they created were exceptional.